

Yüksek Ökçeler

Dr. Mahmut Tokaç

1963 Ordu, Ünye doğumludur. 1979'da Ünye Lisesi'nden, 1985'te İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 2000 yılında İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Deontoloji ve Tıp Tarihi Bölümü'nde doktorasını tamamladı. 2002 – 2003 tarihleri arasında İstanbul 112 Ambulans Komuta Merkezi Başhekimliği, 2003 – 2009 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcılığı ve Genel Müdürlük yaptı. Halen İstanbul Başakşehir Devlet Hastanesi Başhekimisi olan Tokaç, aynı zamanda İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim görevlisidir.

Yüksek Ökçeler” deyince ünlü hikâyecimiz Ömer Seyfeddin’in aynı adlı hikâyesi hatırlamıza gelir. Bu hikâyesinde Ömer Seyfeddin, kahramanı olan Hatice

Hanım’ın Batı hayranlığı ile giydiği yüksek ökçeli ayakkabıların çıkardığı sesle, evinde çalışanların yaptığı yolsuzluk ve ahlaksızlıkları görmeden mutlu iken, baş dönmesi rahatsızlığı için çağırdığı doktorunun; “*Bütün rahatsızlığınıza sebep bu ökçelerdir hanımefendi, onları çıkarın, rahat, yünden, yumuşak bir terlik giyin, hiçbir şeyiniz kalmaz.*” demesi üzerine yünden ökçesiz terlikler giymeye başlamasıyla evdeki tüm yolsuzluk ve ahlaksızlıklara şahit olarak çalışanları kovmasını, sonrasında işe aldıklarının da aynı gerekçelerle işlerine son vermesini, bu yüzden mutsuz olup sararıp solmasını, bu durumun gerekçesinin düz terlikler olduğunu anlayıp eski dünyasına kavuşmak için baş dönmeleri devam etse de tekrar yüksek ökçeli ayakkabıları giyerek mutlu olmasını anlatır.

Bazılarının hatırasına ise Pedro Almodovar’ın “*High Heels*” filmi ya da Murathan Mungan’ın “*Yüksek Topuklar*” adlı öyküsü de gelebilir. Öyküsünün adını neden bu şekilde verdiğini anlatırken Mungan şunları söylemektedir: “*Esas Oğlan, kötü adamlar tarafından kovulurken, münasebetsiz bir biçimde ortaya çıkan Esas “olacak” Kız, bütün işleri altüst eder. Oğlan kaçarken ona adım uyduramaz, onunla birlikte koşamaz, koşmaya çalıştığında da kendi kadar münasebetsiz ayakkabılarının yüksek topuklarından biri kırılır, ya bir mazgala sıkışarak, ya basamakların birine takılarak duralayıp vakit kaybetmelerine, dahası az kalsın yakalanmalarına neden olur. O musibet topuğu sıkıştığı yerden kurtaralım derken, kötü adamın bir sürü*

bir sürü olan adamları yetişirler. Yetişemeseler bile şu ahmak kızın beceriksizliği yüzünden sizin yüreğiniz ağzınıza gelir. Hanım kızımız, hiç bulunmaması gereken bir yerde ansızın bitivererek bir dolu budalaca gerilime, nedensiz belaya yol açtığı yetmiyormuş gibi, yaptığı ikinci bir yanlış hareket sonucu, Başkötü Adam tarafından rehin alınır. Başkötü Adam’ın, “Elindeki silahı bırak yoksa kızı vururum,” tehdidi yüzünden Esas Oğlan elindeki silahı atmak zorunda kalır. O eksik akıllıyı kurtaracağım diye canını yok yere tehlikeye atan Esas Oğlan, kızın yüreğindeki sevgi ve fedakârlık sandığı küçük minik entrika ve merak kurdu yüzünden başına yeni yeni belalar alır. Mazgala sıkışmasa, basamaklarda düşme bile düz yolda kırılabilen o yüksek topuğu, akli kadar narin olduğu için çabuk incinen bileğinin de burkulmasına neden olur. Yetmiyormuş gibi bir de o koca kıçlı kızı taşımak ya da omuzlayıp yüklenmek zorunda kalan Esas Oğlan’ın çilesi bitmez. Bana kalırsa, yanında sürüdüğü o kızın, peşindeki bir sürü bir sürü adamdan daha tehlikeli olduğunu anlayan kadar da bitmeyecektir. Benim için, her durumda erkeğin başına bela olan bu kadın tipinin simgesi işte o yüksek topuklar olmuştur: bir biçimde o topukları, o topukların üzerinde yükselen kadınları yazacaktım. Bu bir duruştu çünkü. Bu kadınların hayattaki iddialarına ait bir duruştu. Her yerde, her durumda, her şeye karşı gösterdikleri bir iddianın duruşuydu. Yalnızca erkeği kahraman, kadını himayeye muhtaç gösteren erkek egemen senaristlerin hayat görüşleriyle açıklayamıyordum bu durumu; sanırım bu konuya yeniden döneceğim. En azından, bu kadar sözden sonra dönmem şart oldu. Geçen yıl Pedro Almodovar’ın o güzelim Yüksek Topuklar filmi hep bu duygular eşliğinde seyrettikten sonra, öyküme de bu adı vermeyi kararlaştırdım.”

Yüksek ökçeli ayakkabıları ilk önce ata binen erkekler ayaklarının üzüngide kalmasını sağlamak amacıyla giymeye başlamışlar. Daha sonra Orta Çağ Avrupa’sında yollarda insan ve hayvan pisliklerinden korunmak için yüksek ökçeli ayakkabılar kullanılmış. 1533 yılında henüz 14 yaşında iken, ileride Fransa’nın Kral II. Henry’si olacak Orleans Dükü ile evlenen ve ünlü “Fransız Mutfağı”nın da mucidi kabul edilen Catherine de Medici, yüksek ökçeli ayakkabı modasını başlatan kişi olarak bilinir. Zamanla Fransa’dan tüm Avrupa’ya yayılan bu yüksek ökçeli ayakkabılar zenginlik ve moda sembolü olmuş. Fransız İhtilali’ne kadar hem kadınların, hem erkeklerin ayakkabıları yüksek ökçeliymiş. 1789-99 yıllarında gerçekleşen Fransız İhtilali’yle birlikte, zenginlik ve aristokrasiyi çağrıştırdığı için, yüksek ökçe modası eski popülerliğini kaybetmiş. 19. asırda düz ayakkabılar rağbet görmüşse de bu asrın sonlarına doğru yüksek ökçeler özellikle kadınlar arasında yine bir moda salgını halinde yaygınlaşmaya başlamış.

1926 yılında genç Türkiye Cumhuriyeti’nde halkı sağlık konularında aydınlatmak amacıyla (henüz “Harf Devrimi” yapılmadığından Osmanlıca olarak) yayımlanan “*Sihhi Müze Atlası*” adlı eserin (bkz. Sihhi Müze Atlası, SD 23, s:98-101.) 65 ila 68. sayfalarında 4 sayfa yer ayrılan “Yüksek Ökçeler” başlıklı bölümünde yüksek ökçelerin sağlığa zararı şu satırlarla aktarılmaktadır: “*Yeni moda bize yüksek ökçeleri getirdi, bunların isti’mali (kullanımı) memleketimizde sür’atle ta’ammüm ediyor (yaygınlaşıyor). Fakat güzellik için katlandığımız bu ayakkabıların sihatimize ne kadar iras-ı mazarrat ettiğini (hastalık sebebi olduğunu) hanımlar bilseler bunları asla isti’mal etmezler. Yüksek ökçe isti’mal edenler rahat yürüyemezler.*

Evvela yürüyüşlerinde sıkıntı çekerler. Sonra topallarlar, nihayet yalnız ufak mesafelere kadar gidebilip uzunca bir müddet yürüyemez olurlar. Bunun sebebi ise ayağın muvazenesinin (denge) bozulmasıdır. Yüksek ökçe topuğu kaldırıır. Bu sebepten sıklet-i beden (bedenin ağırlığı) doğrudan doğruya ayak parmakları üzerine yüklenir, zail parmaklar tabii bu sıklite güç tahammülü ederler. Topuk oynağı kemikleri birbirinden ayırır. Bundan başka cazibe-i arz te'siriyle (yerçekimi etkisi) göğüs geriye ve karın ileriye alınır. Bu vaziyet gayri tabiidir. Muvazenesini muhafaza etmek için fahz adalatı (uyluk kasları) takallüs eder (kasılır). Ve diz önünde bulunan oynacık kemiği yukarı çekilir. İşte bu gayri tabii vaziyette kadınlar muntazaman yürüyemez. Kesik kesik adımlar ile yürümeye mecbur kalırlar ki bu halde adeta bir kuklaya benzerler. Şu bahs edilen vaziyet röntgen şuaatı (ışınları) ve doğrudan doğruya yüksek ökçe ile yürüyen kadınların sinemalarını alarak isbat edilmiştir. Fakat iş yalnız bundan ibaret kalmaz. Bacakların devranı hüsn-ü suretle ifa edilemez (kan dolaşımı iyi olmaz). Kadında bulunan siyah kan damarlarında kan toplanır ve bu halde karaciğer hastalığı gibi bir takım dahili emrazın husulüne (iç hastalıkları oluşumuna) sebebiyet verir. Hanımlar, modaı aldandımayınız, sıhhatinizi gayri sıhhi ve gayri tabii ayak kablarının vereceği zerafet için feda etmeyiniz."

Söz konusu eserin bu bölümü, orijinal resimleri ve transkripsiyonları verilerek, 11-14 Mayıs 2011'de Mersin'de düzenlenen "VII. Lokman Hekim Günleri" kapsamında "Cumhuriyetin İlk Yıllarına Ait Bir Halk Sağlığı Sorunu: Yüksek Ökçeler" başlığı ile sözlü bildiri olarak tarafımızdan sunulmuştur.

Marilyn Monroe, Gina Lollobrigida gibi "femme fatale (felaket sebebi kadın)"ların tercih ettiği yüksek ökçelerin; daha çok dişiliğin, şehvetin ve seksiliğin temsilcisi olarak algılandığını, moda tarihçisi Caroline Cox'un "Stiletto" adlı kitabında yüksek ökçeli ayakkabının tarihini anlatırken aslında cinsellik, ahlak ve cinsiyet politikalarıyla ilgili bir tarihi anlatmakta olduğunu söyleyen Ezgi Başaran, Hürriyet'teki "Dünyanın en politik icadı" başlıklı yazısında; "1959'da topuklar 15 cm'yi bulduğunda, yüksek ökçelere karşı bir savaş başladı. Önce bu uzun ökçelerin sağlığa verdiği zarara, bütün gazetelerde geniş yer ayrıldı. 1961'de ABD'de kadın köşe yazarı Abigail Van Buren, kadınlardan gelen 100 bin mektupla birlikte Ulusal Ayakkabıcılar Derneği'ne başvuruda bulunarak onlardan topukları kısaltmasını istedi. Yüksek ökçelere o kadar keskin bir dille saldırılıyordu ki, asıl sorunun kadınların cinselliklerini bu kadar açıkça ortaya koymalarından duyulan

kültürel korku olduğu açıkça anlaşılıyordu." demektedir. Başaran'a göre bir süre sonra "iyi aile kadınları" da yüksek ökçeleri benimsemeye başlamışlardır. Aslında bu kadınlar yüksek ökçelerden rahatsız olmalarına rağmen yüksek ökçeli ayakkabı giymekten vazgeç(e)memektedirler.

Amerikan Pedyatri Derneği'nin yaptığı bir araştırmada, yüksek ökçeli ayakkabıdan vazgeçemeyen kadınların %42'sinin acı hissettiklerini fakat görünüşe daha çok önem vermeleri sebebiyle yüksek ökçeli ayakkabıdan vazgeçemediklerini belirtmiştir. Bir başka araştırma ise yine 10 kadından 4'ünün rahat olmamasına rağmen sırf modaı uygun bulduğu ve beğendiği yüksek ökçeli bir ayakkabıyı satın alabildiğini ortaya koymuştur. Amerika'da yapılan başka bir araştırmada 1930 ve 1970'lerde yaşanan ekonomik kriz dönemlerinde ayakkabıların ökçe yüksekliğinin arttığı tespit edilmiştir.

Yüksek ökçeli ayakkabı giymenin sağlığa birçok zararlı etkisinin olduğu değişik araştırmalarda ortaya konulmuştur. Bunların en önemlisi Avustralya'daki Griffith Üniversitesi'nde görevli nörofizyoloji alanındaki bilim adamlarının yaptıkları ve Journal of Applied Physiology'de yayımlanan araştırmadır. Bu araştırma için dokuz kadın, iki yıl süreyle, haftada en az 40 saat boyunca 5 cm yüksekliğinde ökçesi olan ayakkabılar giymişlerdir. Bu dokuz kadın, yine iki yıl boyunca haftada 10 saatten daha az süre yüksek ökçeli ayakkabı giyen 10 genç kadınla karşılaştırılmıştır. Katılımcılar araştırma boyunca düz bir zemin üzerinde kendi kendine seçtikleri hızlarda yürümüşler ve her iki deney grubunun da bacak kaslarının hareketleri ve refleksleri incelenmiştir. Sonuç son derece çarpıcıdır: "Uzun süre yüksek ökçeli ayakkabı kullanımı medial gastrocnemius kas liflerini (baldır kası) kısaltmakta ve Aşil tendonunu sertleştirir-

Yüksek ökçeli ayakkabıları ilk önce ata binen erkekler ayaklarının üzengide kalmasını sağlamak amacıyla giymeye başlamışlar. Daha sonra Orta Çağ Avrupa'sında yollarda insan ve hayvan pisliklerinden korunmak için yüksek ökçeli ayakkabılar kullanılmış. "Fransız Mutfağı"nın da mucidi kabul edilen Catherine de Medici, yüksek ökçeli ayakkabı modasını başlatan kişi olarak bilinir.

mektedir. Kısalan baldır kasları, mekanik zorlanmaya sebep olmaktadır. Bu zorlanma yürüyüşü yetersiz ve verimsiz hale getirerek kas yorgunluğuna yol açmakta ve yaralanma riski doğurmaktadır."

Yine Boston Üniversitesi Halk Sağlığı Okulu'nun yaptığı ve Arthritis Care & Research dergisinde yayımlanan bir çalışmada ayak ağrısı ile yüksek ökçeli ayakkabı giymek arasında ilişki ispatlanmıştır. 1900 kişinin katıldığı bir başka çalışmada genç yaşta yüksek topuklu giyenlerin %29'unda ileri yaşta daha çok ayak problemi yaşadığı gösterilmiştir.

Ülkemizde de bu konuda çeşitli araş-

Amerikan Pediyatri Derneği'nin yaptığı bir araştırmada, yüksek ökçeli ayakkabıdan vazgeçemeyen kadınların %42'sinin acı hissettiklerini fakat görünüşe daha çok önem vermeleri sebebiyle yüksek ökçeli ayakkabıdan vazgeçemediklerini belirtmiştir. Bir başka araştırma ise yine 10 kadından 4'ünün rahat olmamasına rağmen sırf moda uygun bulduğu ve beğendiği yüksek ökçeli bir ayakkabıyı satın alabildiğini ortaya koymuştur.

tirmalar yapılmıştır. Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görevli spor hekimi Şefika Kızıltoprak'ın araştırmasında ayak problemlerinin kadınlarda erkeklere göre 4 kat daha fazla görüldüğünü tespit edilmiş ve bunun en önemli nedeninin yüksek ökçeli ayakkabılar olduğunu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalarda yüksek ökçeli ayakkabı giymenin sağlığa zararları özetle şu şekilde ortaya konmuştur:

- 5 cm yüksekliğindeki ökçeli ayakkabı ile normal yürüyüş bozulur.

- Ökçe yüksekliği 7,5 cm olduğunda ayakta yük ve basınç miktarını 7 kat artırır.

- Normal günlük aktivitelerde yüksek ökçeli ayakkabı giyenler, gün içinde 6 km'den fazladan yürüyüş yapmış kadar ayaklarına ilave yük bindirirler. Bu da ayakta ağrı ve şekil bozukluklarına neden olabilmektedir.

- Yüksek ökçeli ayakkabı kullanımında ayak yere tam olarak basamamakta ve böylece vücudun yükünü en fazla taşıyan nokta olan topuk devre dışı bira-

kıldığından kemiklerde erken bozulmalar meydana gelebilmektedir.

- Ayağın ön kısmına ve parmaklara binen aşırı yük başparmağın altındaki sesamoid kemiklerde ödem veya kırıklara yol açabilmektedir.

- Ayağın öne doğru kayması sonucu, ayak parmakları ayakkabının ucuna doğru itilerek parmaklar ve tırnak yataklarına sürekli basınç uygulanarak tırnaklarda şekil bozukluğu, tırnak batması ve mantar oluşumuna neden olabilmektedir.

- Parmakların sıkışması ile sinirler zedelenebilmekte, ağrı, uyuşukluk veya iğnelenme hissi gibi şikâyetlere sebep olabilmektedir.

- Denge çabuk bozulduğu için ayak bileklerinde burkulmalarına sebep olarak bağlarda kopmalara, eklemlerde zedelenmelere ve kemiklerde kırıklara yol açabilmektedirler.

- Bacak kaslarında zorlanma sonucu diz ve bel ile ilgili problemler oluşturabilmekte ve özellikle dizlerde kireçlenmeye sebep olabilmektedir.

2009 yılında İngiltere'de bir işçi sendikası, sağlığa zararlı olduğu ve kadınları küçük düşürdüğü gerekçesiyle hükümetten "işyerinde 2,5 cm. den yüksek ökçeli ayakkabı giyilmesini yasaklamasını" talep etmişse de yine bir hanım milletvekilinin itirazı sonucu bu talep kabul edilmemiştir.

Öyle sanıyorum ki hanımlar rahatsız olmalarına rağmen ve sağlığa zararlarını bile bile yine de yüksek ökçeli ayakkabıları giymeye devam edeceklerdir.

Kaynaklar

Alyssa B. Dufour, Kerry E. Broe, Uyen-Sa D. T. Nguyen, David R. Gagnon, Howard J. Hillstrom, Anne H. Walker, Erin Kivell, Marian T. Hannan; "Foot pain: Is current or past footwear a factor?" *Arthritis Care & Research, Volume 61, Issue 10, Date: 15 October 2009, Pages: 1352-1358.*

Cronin NJ, Barrett RS. & Carty CP. (2012). "Long-term use of high heeled shoes alters the neuromechanics of human walking". *Journal of Applied Physiology.* 112(6): 1054-108.

Ezgi Başaran, "Dünyanın en politik icadı" *Hürriyet* <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=276721>

Murathan Mungan; "Yüksek Topuklar", *Metis Yayınları, İstanbul, 2004.*

Ömer Seyfeddin; "Yüksek Ökçeler", *Seçme Hikâyeler II, Türk Klasikleri 12, MEB Yayınları, İstanbul, 1993, s. 147-150.*

Sihhi Müze Atlası, (Osmanlıca) *Türkiye Cumhuriyeti Sihhiye ve Muavenet-i İctimaiyye Vekâleti, 1926.*

Ömer Seyfeddin'in Yüksek Ökçeler hikâyesinin metni

Hatice Hanım, pek genç dul kalmış zengin bir hanımcağızdı. On üç yaşında iken altmış yaşında bir kocaya vardığı için "izdivaç" denen şeyden nefret etmişti. İşte hemen hemen on sene vardı ki, erkeğin hayali zihnine, romatizma, balgam, pamuk, vandoz, tentürdiyot yığınlarından yapılmış pis, abus, lanet bir heyulâ şeklinde gelirdi.

"Gençler başkadır!" diyenlere:

— Aman, aman! Onlar da bir gün olup ihtiyarlamazlar mı? Sonra dertlerini kim çeker?

Diye haykırırdı.

Başlıca merakı temizlik ve namusluluktı. Göztepe'deki köşkünü, hizmetçi Eleni ve evlatlığı Gülter'le her sabah beraber temizler, aşçısı Mehmet'i her gün tıraş ettirir, zavallı Bolulu oğlanı tepeden tırnağa kadar beyazlar giymeye mecbur ederdi. Eleni de, Gülter de son derece namusluydu. Kileri kitlemezdi, paraları meydanda dururdu. Hele Mehmet'in namusuna diyecek yoktu. Konuşurken gözlerini kaldırıp insanın yüzüne bile bakamazdı. Hatice Hanım, köşkten hiçbir yere çıkmadığı için işi gücü adamlarını teftişti. Habire odaları dolaşır, tavan arasına çıkar, mutfağa inerdi. Derdi ki:

— Benim gibi olun! Ben kimse ile görüşüyor muyum? Sakın siz de komşuların hizmetçileriyle, uşaklarıyla konuşmayın. El, insanı azdırır!

Mehmet bile bu nasihati noktası noktasına tutmuştu. Arka bahçedeki mutfağına değil misafir, hemşeri filan, hatta yabancı bir kedi bile girmiyordu. Hatice Hanım, belki günde on defa iner, onu yapayalnız tenceresinin başında bulurdu. Hatice Hanım'ın temizlik, namus merakından başka bir de yüksek ökçe merakı vardı. Güzeldi, tombuldu, cıvıl cıvıl bir şeydi. Fakat boyu çok kısa olduğu için evin içinde de bir karışa yakın ökçeli iskarpinler giyerdi. Âdeta bir cambaza dönmüştü.

Bu yüksek ökçelerle merdivenleri takır takır bir hamlede iner, ayağı burkulmadan bir aşağı, bir yukarı koşar dururdu. Nihayet bir baş dönmesi geldi. Çağırdığı doktor ilaç filan vermedi:

— Bütün rahatsızlığınıza sebep bu ökçelerdir, hanımefendi dedi, onları çıkarın. Rahat, yünden, yumuşak bir terlik giyin. Hiçbir şeyiniz kalmaz.

Hatice Hanım, doktorun tavsiye ettiği bu yünden terlikleri aldırdı. Hakikaten rahattı. İki gün içinde başının dönmesi filan geçti. Dizlerinde, baldırlarında sızı kalmadı. Fakat böyle, tam vücudu rahat ettiği sırada, ruhu derin bir azap duydu. Dokuz senelik adamlarının iki gün içinde birdenbire ahlakları bozulmuştu. Eleni'yi kendi diş fırçasıyla dişini fırçalarken, Gülter'i kilerde reçel kavanozunu boşaltırken görmüştü. Mehmet'i et günü olmadığı halde bol bir sahan külbastıyı yerken yakaladı.

— Ne oldu bunlara Yarabbim? Bunlara ne oldu?

Diyordu. Bir hafta içinde adamlarının on beşten fazla hırsız-

lığını, yolsuzluğunu tuttu. Hele Mehmet'i, komşu paşanın neferleriyle koca bir lenger pirinç pilavını atıştırırken görünce, hiddetinden ne yapacağını şaşırırdı. O gün her tarafı kilit kürek altına aldı.

— Bakalım şimdi ne çalacaklar?

Dedi. Hakikaten çalınacak hiçbir şey kalmamıştı. Ertesi gün biraz geç kalktı. Aşağıya indi. Gülter'le Eleni meydanda yoktu. Yürüdü, mutfağa doğru gitti. Gözleri aralık kapıya ilişince, az daha nefesi duracaktı. Mehmet, ocağın başındaki kısa iskemleye çökmüş, bir dizine Eleni'yi, bir dizine Gülter'i oturtmuş, kalın kollarını ikisinin bellerine halattan bir kemer gibi sarmıştı. Hatice Hanım, bu levhanın rezaletini görmemek için hemen gözlerini kapadı. Fakat kulaklarının kapağı olmadığı için, konuştuklarını duymamazlık edemedi.

Mehmet diyor ki:

— Ülen Gülter, artık sen şeker filan getirmeyon?

Gülter:

— Her taraf kitli, ne yapayım?

Diyordu. Mehmet, tuhaf bir şapırtı içinde Eleni'ye de:

— Ülen gece niçin gelmiyon? Sana helva yapıp saklayon!

Sualini soruyor, Eleni:

— Yakalanazağiz vire! Sonra hanım bizi kovazak diye çırpınıyordu.

Aralarında çıtır pıtır bir hasbihal başladı. Hatice Hanım, gözünü açmıyor, yüreği çarparak merakla dinliyordu. Gülter:

— Ah o terlikler! dedi, her işimizi bozdu. Hanımın geldiği hiç duyulmuyor. Ne yapsak yakalanıyoruz. Eskiden ne iyiydi. Yüksek ökçelerin takirtisinden evin en üst katında kımıldadığını duyardık.

Hasbihal uzadıkça, kendi göremediği başka rezaletlerin mufassal[2] hikâyelerini işitiyordu. Dayanamadı. Gözlerini açtı:

— Sizi alçak, hırsız, namussuzlar! Defolun şimdi evimden!

Diye haykırırdı. Bu dokuz senelik sadık hizmetçilerini hemen kapı dışarı etti.

...

Aşçı, işçi, artık eve ne kadar adam aldıysa, hepsi arsız, hırsız, yüzsüz, namussuz çıkıyordu. Tam iki sene bir adamakılısına rastgelmedi. Malı mülkü varken, hiçbir sıkıntısı yokken, bu hizmetçi üzüntüsünden zayıflıyor, sararıp soluyordu. Baktı olmayacak! Yine yüksek ökçeli iskarpinlerini giydi. Hizmetçilerinin hırsızlıklarını, uğursuzluklarını, namussuzluklarını göremez oldu.

Benzine kan geldi. Vâkıâ yine, başı dönmeye başladı. Fakat sesi işitilmeyen ökçesiz terlik giydireceğini düşünerek doktora kendini göstermiyor:

— Hiç olmazsa şimdi yüreğim rahat ya, diyordu.

